Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Udgivet 12.05.2026

Sund havre kan blive endnu sundere

Analyser af 200 gamle sorter, landracer og moderne forædlerlinjer af havre viser stor variation i kernebredde, som tidligere har vist at have en sammenhæng med indholdet af beta-glucaner, der er sundhedsfremmende for mennesker.

Af Karen Munk Nielsen

Stormogul, Bikini, Kalott, Guldregn - kær havre har mange navne. Disse fire er blandt de i alt 200 gamle og nye sorter af havre fra bl.a. den nordiske genbank NordGen, der blev dyrket i Skotland, Sverige og Danmark i 2025, og som bliver det igen i 2026.

Havre er meget nøjsom og derfor nem at dyrke økologisk, og i projektet AVENUE samles kræfterne på tværs af de tre landegrænser. Målet er at finde sorter, der scorer højt på både sundhed og udbyttestabilitet, og at finde simple, genetiske markører for egenskaberne. ÆEldre sorter er interessante i forhold til at finde genetiske markører for højt beta-glukan, men udbytterne er ikke på niveau med moderne sorter.

Diversitet giver muligheder

Der er i disse år stigende opmærksomhed på havres sundhedsfremmende egenskaber, og markedet for havre til konsum vokser 3-4 % år for år.

Sidsel Birkelund Schmidt leder projektet i Innovationscenter for Økologisk Landbrug, og hun har tiltro til, at den store genetiske diversitet inden for havre, og en større viden om havres forskellige egenskaber, kan gavne hele kæden fra forædling og dyrkning til industri og i sidste ende os, der spiser havregrynene

- Tænk hvis industrien en dag ville interessere sig for sorter. Med så stor en diversitet kan man trække alt ud og imødekomme dem på deres ønsker. Vi vil kunne pege på særlige sorter til gryn, sorter, der egner sig til havredrik, sorter til kiks osv., siger hun.

På jagt efter sunde beta-glukaner

Et af de stoffer i havre, som projektet er på jagt efter, er beta-glukan. Det er opløselige kostfibre, der findes i havrekernernes cellevægge. Det er dokumenteret, at 3 gram beta-glukaner om dagen kan sænke kolesteroltallet og stabilisere blodsukkeret. Havresorter med højt indhold af beta-glukaner er derfor interessante i sundhedsmæssig sammenhæng.

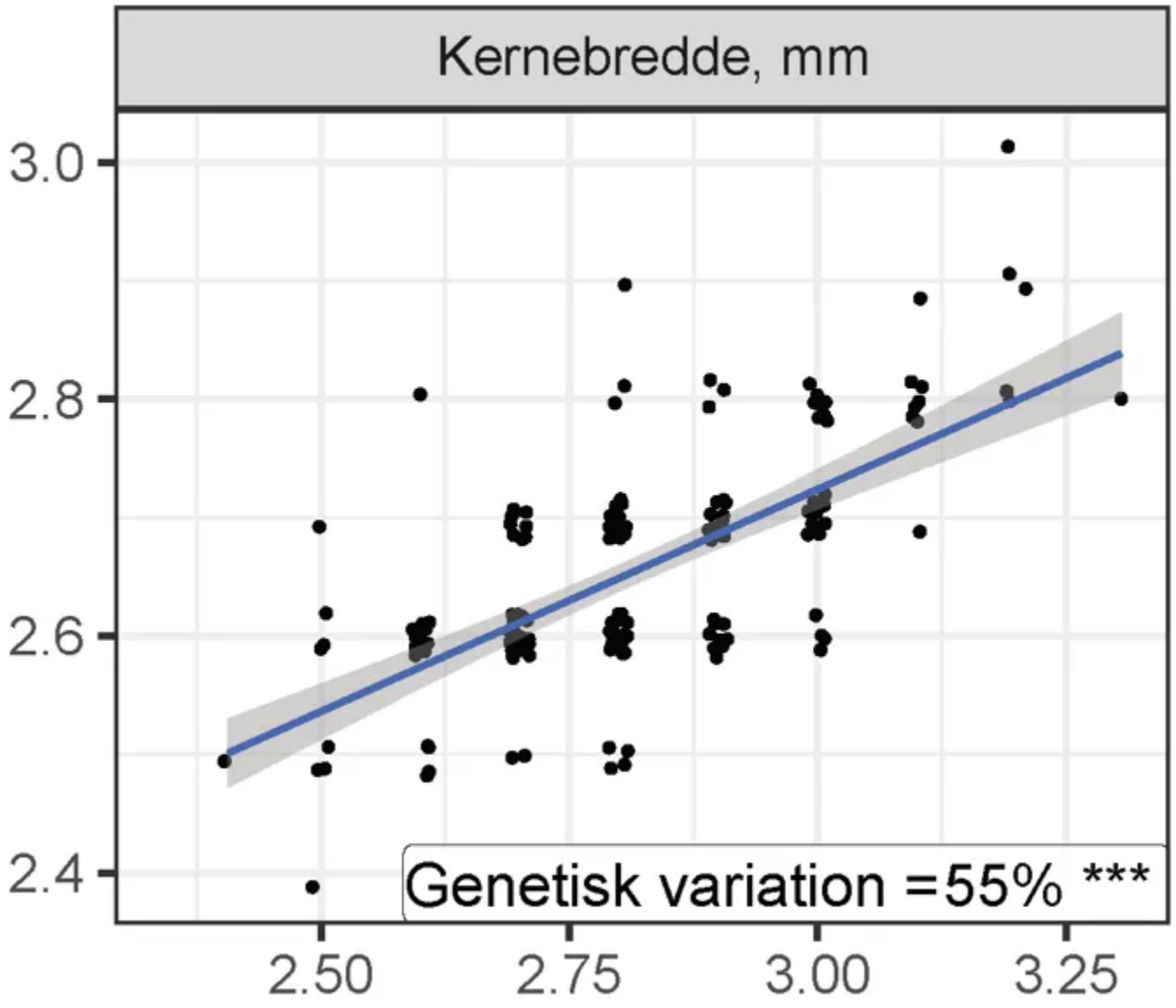
Forskning viser en sammenhæng mellem kernernes form og indholdet af beta-glukaner. Jo bredere kerner, jo mindre beta-glukan indeholder de.

- Forædlingen har haft fokus på netop store kerner for at opnå højt udbytte efter afskalning. Spørgsmålet er, om der er et modsætningsforhold mellem udbytte og indhold af de sundhedsfremmende stoffer, eller om vi kan finde sorter, der balancerer de to parametre, siger Sidsel Birkelund Schmidt.

Hun tror på, at det sidste er muligt.

Første analyser viser stor variation

Kerneprøver fra markforsøgene i 2025 er i øjeblikket ved at blive analyseret for tusindkornsvægt, størrelse, og indhold af protein og beta-glukaner.

Kernebredde i 2023-2024 for 180 havresorter i AVENUE projektet. Den lineære sammenhæng viser, at de sorter, der havde brede kerner i første dyrkningsår, også havde det i andet år. 55 % af variationen mellem sorterne er genetisk betinget, mens resten skyldes miljø- og klimaforhold. Dette gør samlet set kernebredde til en stabil egenskab at screene for og forædle efter. Kilde: Egne upublicerede pilotdata.

Alle sorter dyrkes igen i forsøg i 2026, så der kommer en årsvariation med i billedet, når sorterne skal

vurderes på deres fremtidige dyrkningspotentiale og sundhedsparametre. Dertil vil et udvalg af sorter i 2027 blive dyrket på cirka 20 forskellige økologiske marker, for at teste deres udbyttestabilitet og indhold af beta-glukaner under mange forskellige dyrknings- og klimaforhold.

Foto: Sidsel Birkelund Schmidt

Et udvalg af de dyrkede sorter i forsøgene. Havre toppens form har indflydelse kernestørrelsen i toppens småaks.

200 slags havre

Projektet AVENUE screener 200 sorter i markforsøg.

24 markedsførte sorter fra 11 forskellige nordiske forædlere

176 landracer/sorter fra NordGen:

- 63 fra Sverige
- 36 fra Finland
- 32 fra Danmark
- 19 fra Norge
- 4 fra USA
- 2 fra UK
-

Markforsøg med analyser af

- Afgrødedækning

- Ukrudtsdækning
- Sygdomme
- Plantehøjde
- Skridningstidspunkt
- Udbytte

Kerneanalyser

- Form og størrelse
- Tusindkornsvægt
- Beta-glukan
- Protein

Projektet er støttet af Novo Nordisk Fonden, grant no. NNF24OC0094316

novo nordisk fonden

Måske er du også interesseret i

03.11.2026

Høstudbytter i økologiske sortsforsøg

SortInfo er nu opdateret med data om udbytter fra årets høst i 2026 i de økologiske…

02.11.2026

Samdyrkning af korn og bælgsæd er et værktøj til højere udbytte, mere protein og større robusthed

Merudbytte og økonomisk gevinst ved samdyrkning opstår i samspillet mellem…

08.10.2026

Produktion og forbrug af økologisk foderkorn balancerer

Totalt set passer økologisk produktion og foderbehov sammen, men der er variatio…

18.08.2026

Vinterhvedesorter med brødkvalitet i OrganicXseeds

I OrganicXseeds findes økologisk udsæd af både kendte og mindre kendte…

25.09.2026

Tvemodnet korn kræver, at du er ekstra omhyggelig, når du tørrer det

Prioriter en hurtig og ens nedtørring, hvis du har høstet en delvis umoden afgrøde – …

17.08.2026

Kornfestival: Landracer og gamle sorter kan udvikle moderne korndyrkning

Økologisk planteavl kan drage nytte af egenskaber, man kan finde i fortidens korn:…

02.07.2026

Oversigt over økologiske landsforsøg 2026

Forebyggelse af bygfluer, lattergas fra organiske gødninger, sortsblandinger i…

24.09.2026

Flyvehavre kan sprede sig ved at kravle

Flyvehavrens kerner kan sprede sig ved at kravle hen over jorden, når de får fugt.…

20.05.2026

Nyt projekt tester grønspelt som økologisk konsumafgrøde

I Tyskland er 'grünkern' en delikatesse, som indgår i kosten på forskellig vis. Det e…

18.05.2026

Havresorters kvalitet til havredrik

I 2024-2025 har projektet POATential undersøgt kvaliteten af havre hele vejen…

13.04.2026

Økologer dyrker det, der fungerer bedst økologisk

Tal fra Danmarks Statistik giver indblik i, hvilke korn- og bælgsædsafgrøder økologis…

08.06.2026

Økologisk vårhvede - dyrkningsvejledning

Sådan dyrker du økologisk vårhvede.

Tilmeld dig vores ugentlige nyhedsbrev

Kontakt

Sidsel Birkelund Schmidt
Specialkonsulent
+45 23 48 17 56
sibs@icoel.dk

Tove Mariegaard Pedersen
Specialkonsulent
+45 40 25 63 33
tove@icoel.dk